

TAČKA 2.

Opšte informacije o prethodno važećem Općem kolektivnom Ugovoru, međunarodnom pravu u vezi općeg kolektivnog pregovaranja i određenim okolnostima vezano za eventualno novi OKU u FBiH

- Prema međunarodnim standardima rada, kao i domaćem zakonodavstvu, kolektivni ugovor je ugovor između socijalnih partnera. Kao i svaki drugi ugovor, njegovo zaključivanje je moguće, ali ne postoji pravna obaveza da bude potpisan.
- **Kolektivni ugovor je ugovor ugovornih strana.** U slučaju Općeg kolektivnog ugovora, prema našem radnom zakonodavstvu, **Kolektivni ugovor potpisuju tri strane: vlasti, poslodavci i sindikati**, što ugovoru daje dodatnu težinu.
- Opći kolektivni ugovor **uobičajeno uređuje generalni okvir radno pravnih odnosa i nije mu svrha da mijenja zakonske odredbe, niti da detaljno uređuje pitanja iz radno-pravnog odnosa !** Odnosno, istim se uređuju ona pitanja za koja je Zakonom o radu upućeno da se definišu Općim kolektivnim ugovorom odnosno kolektivnim ugovorima.
- **U poslijeratnoj historiji Federacija je imala Opći kolektivni ugovor do 2018. godine** (Odluka o raskidu Općeg kolektivnog ugovora objavljena u „*Službenim novinama FBiH*“, broj: 19/18), kada je **raskinut na inicijativu poslodavaca iz razloga jer je sistem u tom trenutku bio dovoljno „sazreo“ da se pređe na gransko kolektivno ugovaranje, što je praksa u većini modernih sistema** – u prilogu je publikacija koju je Udruženje radilo za potrebe prelaska sa općeg na gransko ugovaranje).

Uporedna praksa i detaljne informacije kako to izgleda na terenu može se pronaći na sljedećem linku:

<https://www.upfbih.ba/uimages/dokumenti/Final20KU.pdf>

U međuvremenu su sa reprezentativnim granskim sindikatima zaključeni granski kolektivni ugovori u djelatnostima u kojima postoje uslovi za kolektivno pregovaranje. Do danas je zaključeno osam granskih kolektivnih ugovora, od kojih je sedam i dalje na snazi, uz njihovo redovno obnavljanje i usklađivanje sa potrebama pojedinih djelatnosti.

Podsjećamo da se inicijativa za ponovno zaključivanje Općeg kolektivnog ugovora pojavila tokom rasprava o minimalnoj plati na sjednicama Ekonomsko-socijalnog vijeća za teritoriju Federacije BiH. Međutim, prema informacijama kojima raspolažemo, ni unutar sindikalne strane ne postoji jedinstven stav o ovoj inicijativi, što potvrđuju i reakcije pojedinih granskih sindikata koji su izrazili rezerve prema njenom pokretanju.

Iz ugla Udruženja poslodavaca u Federaciji BiH, postoje ozbiljni razlozi zbog kojih ponovno uvođenje Općeg kolektivnog ugovora ne predstavlja odgovarajući pravac razvoja sistema kolektivnog pregovaranja. Prije svega, član 137. Zakona o radu jasno propisuje da se kolektivnim ugovorom uređuju prava i obaveze ugovornih strana, kao i prava i obaveze iz radnog odnosa ili u vezi sa radnim odnosom, u skladu sa zakonom, odnosno pitanja koja zakon nije detaljno uredio, već je njihovo uređivanje prepustio kolektivnim ugovorima.

Također, ne smatramo pravno opravdanim niti svrsishodnim pokretati pregovore o Općem kolektivnom ugovoru u trenutku kada je u toku procedura donošenja novog Zakona o radu Federacije BiH. Tek nakon usvajanja novog zakonskog okvira moguće je objektivno procijeniti da li uopće postoji potreba za uređivanjem pojedinih pitanja na nivou Općeg kolektivnog ugovora.

Udruženje poslodavaca u FBiH ostaje opredijeljeno za model granskog kolektivnog pregovaranja, prije svega zbog značajnih razlika između pojedinih djelatnosti u pogledu organizacije rada, ekonomskih mogućnosti, produktivnosti i potreba poslodavaca i zaposlenih. Takav pristup omogućava da se prava i obaveze uređuju na način koji odgovara specifičnostima svake privredne grane, što je u skladu i sa evropskom praksom. Ovakvo opredjeljenje potvrđeno je i kroz programske dokumente Udruženja, a do sada su ga podržavali i reprezentativni granski sindikati.

Naravno, svaka strana u Ekonomsko-socijalnom vijeću ima pravo pokrenuti bilo koju inicijativu. Međutim, Opći kolektivni ugovor je ugovor, a ugovor može biti zaključen isključivo ako postoji saglasnost svih ugovornih strana. Nijedan socijalni partner ne može biti obavezan da pristupi pregovorima niti da prihvati zaključivanje ugovora ukoliko za to ne postoji zajednički interes.

Eventualne formalne inicijative, kada i ukoliko budu pokrenute, bit će predmet detaljne pravne i ekonomske analize organa Udruženja poslodavaca u FBiH, nakon čega će Udruženje zauzeti svoj zvanični stav.